

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2022, sen. zn. 29 NSČR 82/2021, ECLI:CZ:NS:2022:29.NSCR.82.2021.1

Číslo: 82/2023

Právní věta:

Věřiteli – insolvenčnímu navrhovateli vzniká poplatková povinnost (v souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. e/ zákona č. 549/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů), jakmile mu insolvenční soud v souvislosti s rozhodnutím o insolvenčním návrhu uloží, aby zaplatil soudní poplatek.

Rozhodne-li insolvenční soud o insolvenčním návrhu věřitelů tak, že na jeho základě zjistí úpadek dlužníka, nebo tak, že insolvenční návrh zamítne, jsou věřitelé, kteří podali původní insolvenční návrh, i věřitelé, kteří na základě dalších insolvenčních návrhů přistoupili k řízení o původním insolvenčním návrhu, společnými insolvenčními navrhovateli (osobami, které společně podaly jeden insolvenční návrh), takže se vůči nim uplatní ustanovení § 2 odst. 8 zákona č. 549/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů [o povinnosti zaplatit (jeden) soudní poplatek za (jeden) insolvenční návrh společně a nerozdílně].

Každý z věřitelů – insolvenčních navrhovatelů, který podává odvolání proti usnesení, jímž insolvenční soud zamítl insolvenční návrh, platí soudní poplatek za odvolací řízení samostatně (sám za sebe); postup podle ustanovení § 2 odst. 8 zákona č. 549/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů je v takovém případě vyloučen.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.11.2022

Spisová značka: 29 NSČR 82/2021

Číslo rozhodnutí: 82

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční řízení, Poplatky soudní

Předpisy: § 10 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb.

§ 129 odst. 1 IZ

§ 13 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb.

§ 130 odst. 1 IZ

§ 142 IZ

§ 2 zákona č. 549/1991 Sb.

§ 3 zákona č. 549/1991 Sb.

§ 4 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb.

§ 7 IZ

§ 7 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb.

§ 9 zákona č. 549/1991 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání dlužníka zrušil druhý výrok usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. 6. 2021, věc v tomto rozsahu vrátil Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Insolvenčním návrhem z 1. 9. 2020, doručeným Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“) téhož dne, se věřitel M. J. (dále jen „M. J.“), domáhal zjištění úpadku dlužníka (P. S.).

2. Podáním z 1. 9. 2020, doručeným insolvenčnímu soudu téhož dne (později než insolvenční návrh M. J.), přistoupil k insolvenčnímu řízení jako další insolvenční navrhovatel D. V. (dále též jen „D. V.“).

3. Podáním z 1. 9. 2020, doručeným insolvenčnímu soudu 4. 9. 2020, přistoupil k insolvenčnímu řízení jako další insolvenční navrhovatel Českomoravský finanční ústav s. r. o. (dále též jen „společnost s ručením omezeným“).

4. Usnesením ze dne 25. 3. 2021, insolvenční soud:

[1] Zamítl insolvenční návrh [bod I. výroku].

[2] Uložil insolvenčním navrhovatelům (za které měl podle záhlaví usnesení M. J., D. V. a společnost s ručením omezeným) zaplatit společně a nerozdílně dlužníku na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 13.379 Kč (bod II. výroku).

[3] Uložil insolvenčním navrhovatelům zaplatit společně a nerozdílně státu na označený účet insolvenčního soudu (číslo účtu 3703-4123761/0710), pod variabilním symbolem číslo 4801834320, do 3 dnů od právní moci rozhodnutí na soudním poplatku za podání insolvenčního návrhu částku 2.000 Kč (bod III. výroku).

5. Proti usnesení insolvenčního soudu ze dne 25. 3. 2021 podali odvolání M. J., D. V. a společnost s ručením omezeným.

6. Usnesením ze dne 20. 5. 2021, zastavil insolvenční soud řízení o odvolání M. J., D. V. a společnosti s ručením omezeným proti usnesení insolvenčního soudu ze dne 25. 3. 2021, s tím, že insolvenční navrhovatelé neuhradili soudní poplatek za podané odvolání.

7. Insolvenční soud - vycházejí z ustanovení § 7 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), z ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, a z položky 22 bodu 11 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu zákona o soudních poplatcích - uzavřel, že odvolatelé neuhradili soudní poplatek z odvolání ve výši 2.000 Kč, ač výzvu, aby tak učinili (usnesení insolvenčního soudu ze dne 14. 4. 2021), obsahující poučení o následcích nečinnosti, doručil jejich právním zástupcům 14. 4. 2021.

8. O odvolání M. J., S. C. C. (dále též jen „společnost S“) a D. V. proti usnesení insolvenčního soudu

ze dne 20. 5. 2021 rozhodl Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 24. 6. 2021, (v jehož záhlaví označil jako insolvenční navrhovatele společnost S, D. V. a společnost s ručením omezeným), tak, že:

[1] Odmítl odvolání M. J. (první výrok).

[2] Změnil usnesení insolvenčního soudu tak, že řízení o odvolání prvního insolvenčního navrhovatele (společnosti S) a druhého insolvenčního navrhovatele (D. V.) se nezastavuje (druhý výrok).

[3] Nařídil insolvenčnímu soudu opravit záhlaví svého usnesení ze dne 20. 5. 2021 tak, že místo M. J. v něm bude jako první insolvenční navrhovatel označena společnost S.

9. Odvolací soud – vycházejí z ustanovení § 7 insolvenčního zákona a z ustanovení § 2 odst. 2 a 8, § 4 odst. 1 písm. b/ a § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích – odůvodnil měnicí výrok následovně:

10. Zákon o soudních poplatcích nevylučuje, aby účastník řízení uhradil soudní poplatek před vznikem poplatkové povinnosti. Je-li však v takovém případě účel platby neidentifikovatelný, je na poplatníku, aby jej konkretizoval dodatečně.

11. Původní insolvenční navrhovatel (M. J.) uhradil částku 2.000 Kč dne 7. 4. 2021, tedy dříve, než mu právní mocí bodu III. výroku usnesení insolvenčního soudu ze dne 25. 3. 2021 vznikla poplatková povinnost za insolvenční řízení, a současně dříve, než mu podáním odvolání vznikla poplatková povinnost za odvolací řízení. Společnost S, která vstoupila do odvolacího řízení (jako procesní nástupce M. J.) 27. 4. 2021, pak (již) určila důvod platby onoho soudního poplatku (jako soudního poplatku za podané odvolání). V době, kdy insolvenční soud zastavil řízení o odvolání, které M. J. podal 9. 4. 2021, tedy pro takový postup nebyly splněny předpoklady dle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

12. Předpoklady pro zastavení odvolacího řízení nebyly splněny ani vůči D. V. a společnosti s ručením omezeným, a to vzhledem k solidaritě poplatkové povinnosti odvolatelů. Jestliže (totiž) několik žalobců uplatňuje (respektive je-li vůči několika žalovaným uplatňován) solidární nárok nebo nárok svou povahou nedílný, je namístě, aby k zaplacení poplatku byli účastníci vystupující na jedné straně sporu zavázáni solidárně, byť nejde o nerozlučné společenství; srov. Waltr, R. Zákon o soudních poplatcích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 27. Odvolací soud se proto dále nezabýval tvrzením D. V., že poplatek za odvolání, které podal dne 12. 4. 2021, uhradil 6. 4. 2021.

13. Usnesením ze dne 21. 7. 2021, které ve spojení s potvrzujícím usnesením odvolacího soudu ze dne 29. 9. 2021, nabylo právní mocí 29. 9. 2021 (zveřejněním usnesení odvolacího soudu v insolvenčním rejstříku), insolvenční soud opravil záhlaví svého usnesení ze dne 20. 5. 2021 tak, že místo M. J. v něm jako prvního insolvenčního navrhovatele označil společnost S. Dovolání dlužníka proti usnesení odvolacího soudu ze dne 29. 9. 2021 odmítl Nejvyšší soud usnesením ze dne 31. 1. 2022, [29 NSČR 8/2022-A-84](#), které nabylo právní mocí dne 4. 2. 2022.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

14. Proti druhému (mënicímu) výroku usnesení odvolacího soudu z 24. 6. 2021 podal dlužník 24. 8. 2021 dovolání (A-65), jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, popřípadě má být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

15. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil v tom duchu, že se insolvenční řízení zastavuje, případně aby je zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

16. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel argumentuje tím, že tvrzení odvolatelů, že jejich vůle nesměřovala k úhradě soudního poplatku za podaný insolvenční návrh, nýbrž k úhradě soudního poplatku za zamýšlené odvolání, je účelové. K tomu především poukazuje na to, že vůli uhradit soudní poplatek neprojevil M. J. ani společnost S, nýbrž třetí osoba (P. V.), která přidala k úhradě poznámku „soudní poplatek S. x V.“. Odtud podle dovolatele plyne, že M. J. ani společnost S neuhradili soudní poplatek z odvolání vůbec.

17. Dovolatel míní, že názor odvolacího soudu (pro výsledek odvolacího řízení stěžejní), že insolvenční soud měl vyzvat M. J., aby mu sdělil, co představuje úhrada soudního poplatku ve výši 2.000 Kč [jelikož v době úhrady nebylo (údajně) zřejmé, na kterou poplatkovou povinnost má být platba přiřazena], nemá oporu v zákoně ani ve zjištěném skutkovém stavu věci. K tomu opakuje, že insolvenční soud stanovil 25. 3. 2021 insolvenčním navrhovatelům poplatkovou povinnost za podání insolvenčního návrhu ve výši 2.000 Kč, kterou měli uhradit pod variabilním symbolem 4801834320; tuto povinnosti splnili insolvenční navrhovatelé (pod oním variabilním symbolem) dne 7. 4. 2021 (před splatností). Teprve 9. 4. 2021 podal M. J. odvolání, v němž ani neuvedl, že soudní poplatek uhradil již 7. 4. 2021 (pod oním variabilním symbolem) a neučinil tak (stejně jako další odvolatelé) ani v reakci na výzvu insolvenčního soudu k úhradě soudního poplatku z odvolání ve výši 2.000 Kč (se stejným variabilním symbolem), kterou obdržel 14. 4. 2021.

18. D. V. ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, maje napadené rozhodnutí za správné a chování dlužníka za obstrukční.

19. V replice k vyjádření D. V. setrval dovolatel na dovolacích argumentech.

III.

Přípustnost dovolání

20. Pro dovolací řízení v této věci je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

21. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním otevřené právní otázky je napadené rozhodnutí zčásti v rozporu s dále označenou judikaturou Nejvyššího soudu a zčásti jde o věc v insolvenčních poměrech v daném skutkovém rámci dovolacím soudem neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

22. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

23. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav (v poměrech dané věci na výsledek šetření podmínek pro zastavení odvolacího řízení pro nezaplacení soudního poplatku z odvolání) nesprávně aplikoval.

24. Pro právní posouzení věci jsou rozhodné následující skutkové údaje (z nichž vyšel odvolací soud a

jež se podávají ze spisu):

25. Usnesení ze dne 25. 3. 2021 zveřejnil insolvenční soud v insolvenčním rejstříku téhož dne; insolvenčním navrhovatelům doručil insolvenční soud usnesení zvlášť (do datových schránek) 29. 3. 2021 (advokátu M. J.) a 26. 3. 2021 (advokátu D. V. a společnosti s ručením omezeným) [A-43 p. v.].

26. Podle záznamu o složení, vyhotoveného účtárnou insolvenčního soudu dne 8. dubna 2021 (A-46), došla 7. 4. 2021 na účet insolvenčního soudu číslo 3703-4123761/0710 částka 2.000 Kč od: „J. M., V., ročník 1990“, jako splátka soudního poplatku z návrhu a byla zúčtována pod účetní doklad a položku rejstříku, variabilní symbol 4801834320. V poznámce je uvedeno „Plátce: (...) V. P.“.

27. Proti usnesení insolvenčního soudu ze dne 25. 3. 2021 podali odvolání:

[1] M. J. podáním datovaným 9. 4. 2021, doručeným insolvenčnímu soudu téhož dne (A-45),

[2] D. V. podáním datovaným 12. 4. 2021, doručeným insolvenčnímu soudu téhož dne (A-47),

[3] společnost s ručením omezeným podáním datovaným 9. 4. 2021, doručeným insolvenčnímu soudu téhož dne (A-44).

28. Usnesením ze dne 14. 4. 2021, které doručil zástupcům odvolatelů zvlášť (do datové schránky) dne 14. 4. 2021, insolvenční soud vyzval M. J., D. V. a společnost s ručením omezeným, aby do 15 dnů od doručení usnesení zaplatili společně a nerozdílně soudní poplatek za podané odvolání ze dne 9. 4. 2021 a 12. 4. 2021, který činí podle položky 22 bodu 11 Sazebníku poplatků 2.000 Kč, a to

- v kolcích na připojeném tiskopise nebo

- na účet soudu (číslo účtu 3703-4123761/0710) pod variabilním symbolem číslo 4801834320.

Současně je (mimo jiné) poučil, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude odvolací řízení zastaveno, a že k zaplacení k zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží.

29. M. J. přihlásil 1. 9. 2020 do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka pohledávku ve výši celkem 518.628 Kč.

30. Podáním doručeným insolvenčnímu soudu dne 21. 4. 2021, učiněným na předepsaném formuláři, navrhl M. J., aby do insolvenčního řízení vstoupila na jeho místo společnost S, které pohledávku postoupil smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 21. 4. 2021, obsahující i souhlas postupníka se svým vstupem do insolvenčního řízení. Insolvenční soud o tomto návrhu nerozhodl a následně v přihláškovém spise zveřejnil „záznam o podání informace insolvenčním soudem podle § 85 insolvenčního zákona“, datovaný 26. 4. 2021, v němž s odkazem na § 18 odst. 2 insolvenčního zákona konstatoval, že do insolvenčního řízení vstoupila na místo M. J. společnost S jako nabyvatelka jeho přihlášené pohledávky.

31. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona, zákona o soudních poplatcích (včetně Sazebníku poplatků, který tvoří jeho přílohu) a občanského soudního řádu (ve znění, jež od zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka nedoznalo změn):

§ 7 (insolvenčního zákona)

Použití občanského soudního řádu a zákona o zvláštních řízeních soudních

Nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých

spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

§ 129 (insolvenčního zákona)

(1) Insolvenční navrhovatel může vzít insolvenční návrh zpět až do vydání rozhodnutí o úpadku nebo do právní moci jiného rozhodnutí o insolvenčním návrhu.

(...)

§ 130 (insolvenčního zákona)

(1) Je-li insolvenční návrh vzat zpět, insolvenční soud řízení zastaví. Je-li insolvenční návrh vzat zpět až poté, co o něm insolvenční soud rozhodl jinak než vydáním rozhodnutí o úpadku, avšak rozhodnutí není dosud v právní moci, insolvenční soud rozhodne též o zrušení rozhodnutí.

(2) Je-li insolvenčních navrhovatelů více a insolvenční návrh vezme zpět jen některý z nich, insolvenční soud řízení zastaví jen ve vztahu k navrhovateli, který vzal návrh zpět.

(...)

Jiná rozhodnutí o insolvenčním návrhu

§ 142 (insolvenčního zákona)

Jinými rozhodnutími o insolvenčním návrhu jsou

a/ odmítnutí insolvenčního návrhu pro vady nebo pro zjevnou bezdůvodnost,

b/ zastavení řízení pro nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit nebo který se nepodařilo odstranit, nebo pro zpětvzetí insolvenčního návrhu,

c/ zamítnutí insolvenčního návrhu.

§ 145 (insolvenčního zákona)

Proti rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu se může odvolat pouze insolvenční navrhovatel.

§ 2 (zákon o soudních poplatcích)

Poplatníci

(1) Poplatníky poplatku za řízení před soudem prvního stupně jsou

a/ navrhovatel (navrhovatelé), není-li dále stanoveno jinak,

(...)

(3) Je-li navrhovatel v řízení od poplatku osvobozen a soud jeho návrhu vyhověl, zaplatí podle výsledku řízení poplatek nebo jeho odpovídající část žalovaný, nemá-li proti navrhovateli právo na náhradu nákladů řízení nebo není-li též od poplatku osvobozen. Tuto povinnost však žalovaný nemá v řízení o rozvod nebo o neplatnost manželství nebo o určení, zda tu manželství je či není. Tuto povinnost nemá žalovaný též v řízení o zrušení, neplatnosti nebo o určení, zda

tu registrované partnerství (dále jen „partnerství“) je či není.

(4) Ustanovení odstavce 3 platí obdobně pro navrhovatele, kterému soud v řízení ustanovil opatrovníka jako účastníku, jehož pobyt není znám nebo jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině. Poplatková povinnost navrhovatele v takovém případě zaniká uložením povinnosti zaplatit poplatek žalovanému.

(5) Poplatníkem poplatku za řízení před odvolacím soudem je odvolatel a za řízení před dovolacím soudem dovolatel. Ustanovení odstavců 3 a 4 platí obdobně.

(...)

(8) Vznikne-li více poplatníkům povinnost zaplatit poplatek, platí jej společně a nerozdílně.

(...)

§ 3 (zákona o soudních poplatcích) Příslušnost

(1) Ve věcech poplatků za řízení rozhoduje soud, který je věcně a místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni. Ve věcech správního soudnictví rozhoduje ve věcech poplatků za řízení soud, který je věcně a místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci.

(2) Ve věcech poplatků za řízení před odvolacím soudem a dovolacím soudem rozhoduje soud, který rozhodl o věci v prvním stupni, není-li dále stanoveno jinak. Ve věcech poplatků za řízení před odvolacím soudem, bylo-li rozhodnutí v prvním stupni vydáno soudním exekutorem, rozhoduje odvolací soud. Ve věcech poplatků za řízení před dovolacím soudem, bylo-li rozhodnutí v prvním stupni vydáno soudním exekutorem, rozhoduje dovolací soud.

(...)

§ 4 (zákona o soudních poplatcích) Vznik poplatkové povinnosti

(1) Jde-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost

a/ podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení (dále jen „návrh na zahájení řízení“),

b/ podáním odvolání,

c/ podáním dovolání,

(...)

e) v insolvenčním řízení uložením povinnosti zaplatit poplatek v souvislosti s rozhodnutím soudu o insolvenčním návrhu,

(...)

§ 7 (zákona o soudních poplatcích) Splatnost poplatku

(1) Poplatek, s výjimkou poplatku za zápis skutečnosti do veřejného rejstříku provedený

notářem, je splatný vznikem poplatkové povinnosti. Vzniká-li poplatková povinnost způsobem uvedeným v § 4 odst. 1 písm. e/ až j/, je poplatek splatný do 3 dnů od právní moci rozhodnutí, kterým byla povinnost poplatek zaplatit uložena nebo jímž byl schválen smír, nestanoví-li rozhodnutí o schválení smíru splatnost delší.

(...)

§ 9 (zákona o soudních poplatcích)

Následky nezaplacení poplatku

(1) Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží.

(2) Zjistí-li odvolací soud poté, co mu byla věc předložena k rozhodnutí o odvolání, že nebyl zaplacen poplatek splatný podáním odvolání, vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může odvolací soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty odvolací soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží. Obdobně se postupuje při řízení před dovolacím soudem.

(3) Soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen.

(4) Pro nezaplacení poplatku soud řízení nezastaví,

a/ začal-li již jednat o věci samé,

b/ vznikla-li povinnost zaplatit poplatek poplatníku, kterému soud v řízení ustanovil opatrovníka jako účastníka, jehož pobyt není znám nebo jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině,

c/ je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě podle odstavců 1 a 2 sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit,

d) došlo-li k rozšíření návrhu na zahájení řízení v téže věci nebo rozšířil-li poplatník odvolání nebo dovolání poté, co soud začal jednat o věci samé.

(5) O tom, že jsou splněny podmínky uvedené v odstavci 4 písm. c/, rozhodne soud usnesením, které není třeba doručovat.

(6) V případech uvedených v odstavci 4 rozhoduje soud o uložení povinnosti zaplatit poplatek spolu s rozhodnutím, jímž se řízení končí. Obdobně postupuje soud i v případě ručitele za zaplacení poplatku za řízení ve věcech veřejného rejstříku nebo za řízení o jmenování likvidátora právnické osoby zahájená bez návrhu (§ 2 odst. 9).

(7) Nabude-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, zaniká poplatková povinnost.

(...)

§ 10 (zákona o soudních poplatcích)

Vrácení poplatku

(1) Soud vrátí poplatek z účtu soudu, jestliže jej zaplatil ten, kdo k tomu nebyl povinen. Bylo-li na poplatku zapláceno více, než činila poplatková povinnost, vrátí soud přeplatek. Z účtu soudu vrátí soud obdobně i poplatek, popřípadě přeplatek na poplatku zaplaceném kolkovou známkou. Poplatek ani přeplatek na poplatku se nevrací, nepřevyšuje-li částku 50 Kč, s výjimkou uvedenou v odstavci 2.

(...)

§ 13 (zákona o soudních poplatcích)

(1) Ve věcech poplatků rozhoduje a postupuje soud nebo správa soudu podle občanského soudního řádu, pokud nestanoví tento zákon jinak.

(...)

Položka 4 (Sazebníku poplatků)

1. Za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem není peněžité plnění

a/ za každou nemovitou věc 5 000 Kč

b/ za každý obchodní závod nebo za každou jeho organizační složku 15 000 Kč

c/ v ostatních případech, není-li dále stanoveno jinak 2 000 Kč

(...)

Položka 22 (Sazebníku poplatků)

(...)

11. Za odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně v pozůstalostní věci, v insolvenčním řízení, v incidenčním sporu, o obnově řízení, o žalobě pro zmatečnost a o žalobě proti rozhodnutí orgánu veřejné správy nebo opravném prostředku proti rozhodnutí orgánu veřejné správy se vybere poplatek podle položky 4 bodu 1 písmene c/.

(...)

§ 91 (o. s. ř.)

(1) Je-li žalobců nebo žalovaných v jedné věci několik, jedná v řízení každý z nich sám za sebe.

(2) Jestliže však jde o taková společná práva nebo povinnosti, že se rozsudek musí vztahovat na všechny účastníky, kteří vystupují na jedné straně, platí úkony jednoho z nich i pro ostatní. Ke změně návrhu, k jeho vzetí zpět, k uznání nároku a k uzavření smíru je však třeba souhlasu všech účastníků, kteří vystupují na jedné straně.

32. Ve výše ustaveném rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

33. Po změnách provedených s účinností od 1. 9. 2011 zákonem č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a další související

zákony, není insolvenční řízení osvobozeno od placení poplatků za řízení. Nejde-li o osoby, jimž zákon o soudních poplatcích přiznává v § 11 odst. 2 osobní osvobození od placení poplatků za řízení [včetně dlužníka a (insolvenčního) navrhovatele, je-li orgánem příslušným k řešení krize podle zákona upravujícího ozdravné postupy a řešení krize na finančním trhu (§ 11 odst. 2 písm. o/ zákona o soudních poplatcích)], platí pro toho, kdo podal insolvenční návrh (insolvenčního navrhovatele, jímž může být již jen věřitel) v řízení před insolvenčním soudem [soudem, před nímž probíhá insolvenční řízení v prvním stupni (srov. § 2 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona)], úprava obsažená v ustanovení § 2 odst. 1 písm. a/ zákona o soudních poplatcích. Jinak řečeno, je-li insolvenčním navrhovatelem věřitel, je jako „navrhovatel“ ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. a/ zákona o soudních poplatcích poplatníkem poplatku za řízení před insolvenčním soudem jako soudem prvního stupně.

34. Takovému (insolvenčnímu) navrhovateli vzniká poplatková povinnost (v souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. e/ zákona o soudních poplatcích), jakmile mu insolvenční soud v souvislosti s rozhodnutím o insolvenčním návrhu uloží, aby zaplatil soudní poplatek. Soudní poplatek je v takovém případě splatný do 3 dnů od právní moci rozhodnutí, kterým insolvenční soud uložil insolvenčnímu navrhovateli, aby jej zaplatil (§ 7 odst. 1 věta druhá zákona o soudních poplatcích). Vzniká-li takto povinnost zaplatit soudní poplatek v souvislosti s rozhodnutím insolvenčního soudu o insolvenčním návrhu, jež má povahu rozhodnutí „o věci samé“, tedy v souvislosti s rozhodnutím o úpadku (§ 136 insolvenčního zákona), nebo s rozhodnutím o zamítnutí insolvenčního návrhu (§ 143 insolvenčního zákona) [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sen. zn. [29 NSČR 30/2010](#), uveřejněné pod číslem 96/2011 Sb. rozh. obč., které je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu], platí soudní poplatek všichni věřitelé, kteří podali insolvenční návrh a kteří jsou v době, kdy insolvenční soud věcně rozhodl o insolvenčním návrhu, „insolvenčními navrhovateli“.

35. Tam, kde více věřitelů postupně podá insolvenční návrh vůči témuž dlužníku (jako v této věci), se každý „další insolvenční návrh“ (v této věci další insolvenční návrh D. V. a další insolvenční návrh společnosti s ručením omezeným) považuje (v intencích § 107 odst. 1 věty první insolvenčního zákona) za „přistoupení k řízení“ o původním insolvenčním návrhu (v této věci šlo o přistoupení k řízení o původním insolvenčním návrhu M. J.), takže s ním nelze dále zacházet jako se samostatným insolvenčním návrhem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sen. zn. [29 NSČR 20/2012](#), uveřejněné pod číslem 98/2012 Sb. rozh. obč., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sen. zn. [29 NSČR 21/2012](#), uveřejněné pod číslem 99/2012 Sb. rozh. obč., a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2018, sen. zn. [29 NSČR 90/2016](#), uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 6, ročníku 2019, pod číslem 66).

36. Rozhodne-li insolvenční soud o takovém (jediném) insolvenčním návrhu [s vícero insolvenčními navrhovateli (věřiteli)] tak, že na jeho základě zjistí úpadek dlužníka (rozhodne o úpadku dlužníka), nebo tak, že insolvenční návrh zamítne, jsou věřitelé, kteří podali původní insolvenční návrh, i věřitelé, kteří na základě dalších insolvenčních návrhů přistoupili k řízení o původním insolvenčním návrhu, společnými insolvenčními navrhovateli (osobami, které společně podaly jeden insolvenční návrh), takže se vůči nim uplatní ustanovení § 2 odst. 8 zákona o soudních poplatcích [o povinnosti zaplatit (jeden) soudní poplatek za (jeden) insolvenční návrh společně a nerozdílně].

37. Poplatníkem soudního poplatku za řízení před odvolacím soudem je odvolatel (§ 2 odst. 5 zákona o soudních poplatcích), což je pravidlo, které se (při absenci odchýlné úpravy pro insolvenční řízení) uplatní i tam, kde řízení před odvolacím soudem probíhá na základě odvolání proti rozhodnutí, které jako soud prvního stupně vydal v insolvenčním řízení insolvenční soud. Poplatková povinnost u poplatku za řízení před odvolacím soudem vzniká podáním odvolání (§ 4 odst. 1 písm. b/ zákona o soudních poplatcích) a tímto okamžikem nastává i splatnost soudního poplatku (§ 7 odst. 1 věta první zákona o soudních poplatcích); ve věcech tohoto poplatku zásadně rozhoduje soud, který rozhodl o

věci v prvním stupni (§ 3 odst. 1 věta první zákona o soudních poplatcích).

38. Pro posouzení, zda v těch případech, kdy odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně podává (ve stejném rozsahu) více účastníků, kteří vystupují na téže straně (sporu), platí soudní poplatek z odvolání každý z odvolatelů samostatně, nebo zda všichni takoví odvolatelé hradí (mají hradit) jeden soudní poplatek společně a nerozdílně (§ 2 odst. 8 zákona o soudních poplatcích), je určující především povaha právního poměru (právního vztahu) řešeného rozhodnutím soudu prvního stupně v řízení, jehož se tito odvolatelé účastní na téže straně (sporu). V procesních pravidlech platných pro sporná řízení vedená podle občanského soudního řádu (na který odkazuje pro účely rozhodování soudu ve věcech poplatků ustanovení § 13 odst. 1 zákona o soudních poplatcích) se tato zásada promítá v úpravě společenství účastníků obsažené v § 91 o. s. ř. U tzv. nerozlučného společenství účastníků (§ 91 odst. 2 o. s. ř.) pak se zřetelem k tomu, že procesní úkon (odvolání) jednoho z nich platí i pro ostatní (věta první posledně označeného ustanovení), není pochyb o tom, že platí (mají platit) jeden soudní poplatek společně a nerozdílně. Jde-li o společenství samostatné (§ 91 odst. 1 o. s. ř.), platí každý z účastníků (odvolatelů) soudní poplatek za řízení před odvolacím soudem zásadně samostatně (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2019, sen. zn. [29 ICdo 156/2018](#), uveřejněné pod číslem 30/2020 Sb. rozh. obč., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. [29 Cdo 1625/2020](#), uveřejněné pod číslem 1/2021 Sb. rozh. obč., jakož i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2020, sp. zn. [22 Cdo 2376/2020](#)).

39. Pro první (přípravnou) fázi insolvenčního řízení, která začíná podáním insolvenčního návrhu a končí rozhodnutím insolvenčního soudu o tomto návrhu [k jednotlivým fázím insolvenčního řízení srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2016, sen. zn. [29 ICdo 16/2016](#), uveřejněné pod číslem 32/2017 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 32/2017“)], vymezují povahu společenství věřitelů - insolvenčních navrhovatelů především ustanovení § 129 a § 130 insolvenčního zákona [jež s přihlédnutím k ustanovení § 7 insolvenčního zákona mají přednost před (přiměřenou) aplikací § 91 o. s. ř.]. Z ustanovení § 130 odst. 2 insolvenčního zákona v dotčených souvislostech jednoznačně plyne, že koncepce jednoho (jediného) insolvenčního návrhu nezakládá nerozlučné společenství věřitelů - insolvenčních navrhovatelů. Každý z nich totiž, coby insolvenční navrhovatel, disponuje se svou účastí v první fázi insolvenčního řízení samostatně (sám za sebe), takže vezme-li insolvenční návrh zpět jen některý z nich, insolvenční soud řízení zastaví jen ve vztahu k insolvenčnímu navrhovateli, který vzal návrh zpět. Ve vztahu k insolvenčnímu návrhu nepřiznává insolvenční zákon postavení nerozlučných společníků dokonce ani manželům (dlužníkům), kteří společně podali insolvenční návrh spojený se společným návrhem manželů na povolení oddlužení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2019, sen. zn. [29 NSČR 78/2017](#), uveřejněné pod číslem 27/2020 Sb. rozh. obč.).

40. Vydá-li insolvenční soud tzv. jiné rozhodnutí o insolvenčním návrhu [rozuměj jiné než je rozhodnutí o úpadku; srov. § 142 insolvenčního zákona, jakož i § 108 odst. 4 insolvenčního zákona (srov. [R 32/2017](#))], pak při podání opravného prostředku, jehož prostřednictvím se domáhá změny nebo zrušení takového rozhodnutí (odvolání, dovolání, žaloby pro zmatečnost) jedná každý z věřitelů - insolvenčních navrhovatelů sám za sebe (má postavení samostatného společníka). K „jiným“ rozhodnutím o insolvenčním návrhu patří i rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu (srov. § 142 písm. c/ insolvenčního zákona), přičemž v takovém případě přiznává ustanovení § 145 insolvenčního zákona legitimaci k podání odvolání pouze insolvenčnímu navrhovateli.

41. V těch případech, v nichž odvolání proti usnesení, jímž insolvenční soud zamítl (jediný) insolvenční návrh, podá (za sebe) více věřitelů - insolvenčních navrhovatelů, tedy povinnost takových odvolatelů uhradit soudní poplatek za řízení před odvolacím soudem jen jednou a to společně (společně a nerozdílně) nemá oporu ve způsobu, jakým upravuje (pro první fázi insolvenčního řízení) postavení věřitelů - insolvenčních navrhovatelů insolvenční zákon. Každý z věřitelů - insolvenčních navrhovatelů, který podává odvolání proti usnesení, jímž insolvenční soud zamítl insolvenční návrh, platí soudní poplatek za odvolací řízení samostatně (sám za sebe); postup podle ustanovení § 2 odst.

8 zákona o soudních poplatcích je v takovém případě vyloučen; srov. i náleží Ústavního soudu ze dne 10. 6. 2010, sp. zn. [II. ÚS 1198/10](#) uveřejněný pod číslem 125/2010 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu.

42. Poměřováno výše uvedenými závěry je právní posouzení věci odvolacím soudem nesprávné již v tom, že při samostatně podaných odvoláních insolvenčních navrhovatelů (M. J., D. V. a společnosti s ručením omezeným) [srov. odstavec 27. shora] měl poplatkovou povinnost k úhradě soudního poplatku za řízení před odvolacím soudem za splněnou společnou úhradou (jedné) částky 2.000 Kč.

43. V souladu s položkou 4 bodem 1 písm. c/ a bodem 11 Sazebníku poplatků činí soudní poplatek za odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně v insolvenčním řízení 2.000 Kč a každý z věřitelů, který jako insolvenční navrhovatel podal samostatně odvolání proti usnesení insolvenčního soudu ze dne 25. 3. 2021, byl povinen zaplatit tuto částku samostatně (sám za sebe). Postup insolvenčního soudu, který usnesením ze dne 14. 4. 2021 vyzval M. J., D. V. a společnost s ručením omezeným, aby (jako odvolatelé) za svá odvolání zaplatili soudní poplatek ve výši 2.000 Kč jen jednou (společně a nerozdílně), tedy nebyl správný.

44. Nesprávný je i závěr odvolacího soudu, že za úhradu soudního poplatku za řízení před odvolacím soudem lze pokládat částku 2.000 Kč zaplacenou M. J. na účet insolvenčního soudu dne 7. 4. 2021 (před vznikem poplatkové povinnosti dle § 2 odst. 5 zákona o soudních poplatcích). Nepřesný je v této souvislosti především úsudek odvolacího soudu, že zákon o soudních poplatcích nevylučuje možnost účastníka řízení uhradit soudní poplatek před vznikem poplatkové povinnosti a je-li v takovém případě účel platby neidentifikovatelný, je na poplatníku, aby jej konkretizoval dodatečně (srov. reprodukci napadeného rozhodnutí v odstavci 10. shora). Zákon o soudních poplatcích totiž výslovně předpokládá, že zaplatí-li soudní poplatek ten, kdo k tomu nebyl povinen (tedy i ten, komu nevznikla poplatková povinnost), soud jej vrátí (je povinen jej vrátit); srov. § 10 odst. 1 věta první zákona o soudních poplatcích. Taková úprava účinnou úhradou soudního poplatku před vznikem poplatkové povinnosti naopak vylučuje. K tomu budiž dodáno (v reakci na námitku dovolatele), že pro splnění poplatkové povinnosti poplatníkem není podstatné, z jakých prostředků a kdo za něj poplatek uhradil [to je věcí vzájemného vztahu poplatníka a dotčené osoby; srov. *mutatis mutandis* (ve vazbě na vymezení poplatku coby daně v § 3 písm. a/ zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, a na odchylky plynoucí ze zákona o soudních poplatcích) např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2021, sen. zn. [29 NSČR 80/2020](#)]; podstatné je, zda příslušnou úhradu lze identifikovat jako platbu, jejímž prostřednictvím se plní poplatková povinnost poplatníka.

45. S odvolacím soudem lze souhlasit potud, že úhradou částky 2.000 Kč dne 7. 4. 2021 M. J. neplnil (nemohl plnit) svou poplatkovou povinnost ohledně soudního poplatku za řízení před odvolacím soudem, jelikož ta mu vznikla (nejdříve mohla vzniknout) až podáním odvolání (až 9. 4. 2021). Nesprávný je však názor odvolacího soudu, že M. J. takto neplnil ani jinou svou poplatkovou povinnost. Jak Nejvyšší soud vysvětlil výše (srov. odstavce 33. až 35. shora), insolvenčnímu navrhovateli vzniká poplatková povinnost (v souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. e/ zákona o soudních poplatcích), jakmile mu insolvenční soud v souvislosti s rozhodnutím o insolvenčním návrhu uloží, aby zaplatil soudní poplatek. V poměrech této věci to znamená, že povinnost zaplatit (společně a nerozdílně) soudní poplatek za řízení před insolvenčním soudem jako soudem prvního stupně (ve výši 2.000 Kč dle položky 4 bodu 1 písm. c/ Sazebníku poplatků) vznikla všem tehdejšími věřitelům – insolvenčním navrhovatelům (M. J., D. V. a společnosti s ručením omezeným) dne 25. 3. 2021 (kdy jim ji insolvenční soud uložil). Lhůta k zaplacení tohoto soudního poplatku (do 3 dnů od právní moci rozhodnutí) vymezila pouze splatnost tohoto poplatku. Tomu ostatně odpovídá i dikce ustanovení § 7 odst. 1 věty druhé zákona o soudních poplatcích, z něž plyne, že splatnosti soudního poplatku vymezené při vzniku poplatkové povinnosti podle § 4 odst. 1 písm. e/ zákona o soudních poplatcích lhůtou do 3 dnů od právní moci rozhodnutí, kterým byla povinnost poplatek zaplatit uložena, musí samotný vznik poplatkové povinnosti předcházet). Z řečeného se podává, že v době, kdy M. J. uhradil

na soudním poplatku částku 2.000 Kč (7. 4. 2021), sice neměl povinnost platit soudní poplatek za řízení před odvolacím soudem (poplatková povinnost mu ještě nevznikla), ale již byl povinen platit soudní poplatek za řízení před insolvenčním soudem jako soudem prvního stupně, přičemž platba byla identifikována způsobem předepsaným (co do variabilního symbolu) v bodu III. výroku usnesení insolvenčního soudu ze dne 25. 3. 2021. Úhradou této částky tedy M. J. (poměřováno zjištěními, z nichž vyšel odvolací soud) splnil (7. 4. 2021) poplatkovou povinnost k úhradě soudního poplatku za řízení před insolvenčním soudem jako soudem prvního stupně, přičemž k 9. 4. 2021 (kdy podal odvolání) zde již nebylo žádné „nespotřebované“ částky určitelné dodatečně k úhradě soudního poplatku za řízení před odvolacím soudem. V každém případě však závěr odvolacího soudu, že částka 2.000 Kč uhrazená M. J. dne 7. 4. 2021, byla (jeho) úhradou soudního poplatku za řízení před odvolacím soudem, nemohl vést k závěru, že tím svou poplatkovou povinnost splnili další odvolatelé (D. V. a společnost s ručením omezeným).

46. Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem není správné, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení v dovoláním dotčeném rozsahu (ve druhém výroku) zrušil a věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

47. Předpoklady pro případnou změnu napadeného rozhodnutí (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.) dány nebyly, jelikož odvolací soud, veden nesprávnou úvahou, že D. V. a společnost s ručením omezeným splnili poplatkovou povinnost za odvolací řízení prostřednictvím platby M. J., neprozkoumal věcně námitku D. V., že soudní poplatek za odvolací řízení za sebe zaplatil (před vznikem poplatkové povinnosti) dne 6. 4. 2021 (srov. i reprodukci napadeného rozhodnutí v odstavci 12. shora). S přihlédnutím k tomu, jakou listinou D. V. v podaném odvolání (A-53) předmětnou platbu dokládal, se totiž otevírá otázka, zda také v tomto případě nešlo o platbu určenou ke splnění poplatkové povinnosti uložené usnesením insolvenčního soudu z 25. 3. 2021. Jelikož tato částka měla být insolvenčními navrhovateli zaplacená (solidárně) pouze jednou, pro M. J. nebo pro D. V. (podle toho, kdo uvedenou částku uhradil jako druhý) by pozdější úhrada znamenala plnění poplatkové povinnosti, která již předtím zanikla (splněním) v pořadí první platbou, čemuž by bylo nutné přizpůsobit závěry rozvedené výše.